

Sygn. akt II C 1101/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 29 czerwca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie II Wydział Cywilny w składzie następującym:

Przewodniczący:	sędzia (del.) Anna Bonkowska
Protokolant:	sekretarz Monika Alberska-Prokop

po rozpoznaniu w Warszawie na rozprawie w dniu 20 czerwca 2022 r.

sprawy z powództwa C. K. (1), J. K.

przeciwko (...) Bank (...) S.A z siedzibą w W.

o ustalenie nieważności umowy i zapłatę ewentualnie o zapłatę

1. oddala powództwo główne o ustalenie, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 30 maja 2008 r. w B. pomiędzy (...) Bankiem Spółką Akcyjną w W. (obecnie (...) Bank (...) Spółka Akcyjna w W.), a J. K. i C. K. (2) jest nieważna;

2. oddala powództwo o zapłatę z tytułu nieważności umowy;

3. zasądza od (...) Bank (...) S.A z siedzibą w W. na rzecz C. K. (1) i J. K. kwotę 109 914,02 zł (sto dziewięć tysięcy dziewięćset czternaście złotych 02/100) wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi:

a. od kwoty 95 408 zł (dziewięćdziesiąt pięć tysięcy czterysta osiem złotych) od dnia 20 września 2019r. do dnia zapłaty,

b. od kwoty 14 506,02 zł (czternaście tysięcy pięćset sześć złotych 02/100) od dnia 12 kwietnia 2022r. do dnia zapłaty.

2. oddala powództwo w pozostałym zakresie;

3. znosi wzajemnie między stronami koszty procesu;

4. obciąża strony po połowie nieuiszczonymi kosztami sądowymi, pozostawiając ich szczegółowe wyliczenie referendarzowi sądowemu.

Sygn. akt II C 1101/19

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 19 lipca 2019 r. skierowanym przeciwko pozwanemu (...) Bank (...) Spółce Akcyjnej z siedzibą w W. powodowie C. K. (1) oraz J. K. wnieśli o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 95 408,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od dnia 30 maja 2019 r. do dnia zapłaty; ewentualnie zasądzenie od pozwanego na ich rzecz solidarnie kwoty 76 000,00 zł.

W uzasadnieniu wskazali, że w dniu 30 maja 2008 r. zawarli z poprzednikiem prawnym pozwanego umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) w kwocie 300 000,00 zł. Podkreślili, że umowę zawierali jako konsumenci w rozumieniu art. 22¹ k.c.

Zdaniem powodów postanowienia § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2, § 11 ust. 3 umowy oraz § 5 ust. 4 Regulaminu stanowią niedozwolone postanowienia umowne. Zaznaczyli, że kwestionowane zapisy nie wskazują kryteriów ustalania przez bank kursu kupna oraz sprzedaży waluty CHF przy określaniu wysokości ich świadczeń w PLN, w tym rat kapitałowo – odsetkowych. Podnieśli, że powyższe postanowienia pozwalały bankowi na nieograniczoną swobodę w wyznaczaniu kursu CHF. Podnieśli, że samo zamieszczenie w umowie takich postanowień zezwalających bankowi na określenie zwaloryzowanej CHF kwoty kredytu i wysokości złotówkowych rat kapitałowo – odsetkowych przy posługiwaniu się własną tabelą kursową, na którą nie mieli oni żadnego wpływu jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego i dobrymi obyczajami.

Powodowie wskazali, że skutkiem abuzywności może być utrzymanie w mocy umowy w pozostałym zakresie bądź jej nieważność. Zaznaczyli, że żądanie główne opiera się na uznaniu, że po wyeliminowaniu niedozwolonych postanowień umowa dalej obowiązuje jako kredyt złotówkowy z oprocentowaniem LIBOR, wobec czego dochodzą dokonanych na rzecz banku nadpłat rat kapitałowo – odsetkowych jako świadczeń nienależnych. Natomiast żądanie ewentualne zostało sformułowane w razie uznania przez Sąd, że brak związania niedozwolonymi postanowieniami umownymi powoduje nieważność umowy. (pozew – k. 3 – 12)

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości.

Zaznaczył, że wskazane przez stronę powodową postanowienia umowy kredytu ani nie pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami, ani nie prowadzą do rażącego naruszenia interesów. Stwierdził, że kredytobiorcy zostali poinformowani o ryzyku kursowym związanym z zaciągnięciem kredytu waloryzowanego do CHF już na etapie wnioskowania o kredyt, co znajdowało potwierdzenie w zapisach umowy. Podniósł, że w kwestionowanych postanowieniach w sposób wyraźny wskazywał stosowane do obsługi kredytu zasady przeliczenia na CHF kwoty kredytu oraz dotyczące spłaty. Wskazał, że w dacie zawarcia umowy brak było przepisu, który nakładałby na bank obowiązek precyzyjnego wskazywania sposobu ustalania tabelarycznych kursów walut obcych. Podkreślił, że kursy walut wskazane w tabelach były określone na podstawie aktualnych międzybankowych kursów walut oraz tzw. spreadu, wobec czego nie można stwierdzić, że wysokość zobowiązań powodów była ustalana w sposób dowolny. Zaznaczył, że w całym okresie kredytowania kursy CHF stosowane przez bank odbiegały jedynie nieznacznie od średniego kursu NBP.

Zaznaczył, że zastąpienie kredytu waloryzowanego do CHF kredytem złotówkowym z oprocentowaniem ustalonym w oparciu o stopę LIBOR doprowadziłoby do sprzecznej z zamiarem stron charakteru prawnego umowy, skutkującej jednocześnie wewnętrzną niespójnością postanowień. Wskazał, że w świetle aktualnego orzecznictwa sądowego, w tym orzecznictwa TSUE, nie może budzić wątpliwości, że postanowienie abuzywne może zostać zastąpione przepisem dyspozytywnym. Stwierdził, że powodowie mogą również dokonywać spłaty po kursie średnim NBP zgodnie z art. 358 k.c.

Pozwany podniósł również zarzut przedawnienia roszczenia. Podkreślił, że spłaty rat kapitałowo – odsetkowych traktowane są jako świadczenie okresowe. (odpowiedź na pozew – k. 153 – 183)

Pismem datowanym na dzień 9 lutego 2022 r. powodowie dokonali modyfikacji powództwa w ten sposób, że wnieśli o ustalenie, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 30 maja 2008 r. jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 94 484,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 maja 2019 r. do dnia zapłaty tytułem zwrotu ich nienależnych świadczeń w postaci dokonywanych przez nich wpłat w okresie od dnia 20 lipca 2009 r. do dnia 22 lipca 2013 r. na poczet rat kapitałowo – odsetkowych; ewentualnie w przypadku uznania przez Sąd, że zawarte m.in. w § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2, § 11 ust. 3 umowy oraz w § 5 ust. 4 Regulaminu stanowią niedozwolone klauzule oraz, że mimo takiego charakteru umowa winna być realizowana

w pozostałym zakresie o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 109 914,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci dokonanej w okresie od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 20 czerwca 2019 r. nadpłaty w związku z uiszczaniem przez nich rat kapitałowo – odsetkowych w zawyżonej wysokości.

W uzasadnieniu wskazali, że posiadają interes prawny w żądaniu ustalenia, ponieważ samo orzeczenie uwzględniające roszczenie o zapłatę nie zakończy sporu pomiędzy stronami. (modyfikacja powództwa – k. 553 – 558)

W odpowiedzi na tak dokonaną modyfikację pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości. (pismo – k. 596 – 600v)

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

C. K. (1) oraz J. K. chcieli uzyskać kredyt na cele mieszkaniowe. Powodowie otrzymali informację, że nie posiadają zdolności kredytowej dla kredytu złotówkowego. W trakcie procedury waluta franka szwajcarskiego została im przedstawiona jako stabilna. Pracownik banku zaprezentował powodom historyczny wykres kursu waluty. Powodom nie wyjaśniono w jaki sposób bank dokona przeliczenia kwoty kredytu, jak ustalane są kursy i dlaczego w umowie zastosowanie znajduje kurs kupna oraz kurs sprzedaży. Nie sporządzono również symulacji obrazującej wpływ zmiany kursu na wysokość rat. Powodowie zapoznali się z umową przed jej podpisaniem. Powodowie nie wykonywali działalności gospodarczej w kredytowanej nieruchomości. (przesłuchanie powoda J. K. – k. 449v – 451)

W dniu 30 maja 2008 r. C. K. (1) oraz J. K. zawarli z (...) Bank Spółką Akcyjną w W. umowę kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...). Zgodnie z § 1 ust. 2 umowy integralną częścią Umowy były „Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania Kredytów na Cele Mieszkaniowe oraz Kredytów i Pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A.” zwane w umowie „OWKM”, które miały stanowić załącznik nr 1 do Umowy, co do których Kredytobiorcy oświadczyli, że je otrzymali, zapoznali się z ich treścią i na stosowanie których wyrażają zgodę.

W świetle umowy Bank udzielił Kredytobiorcom kredytu w kwocie 300.000,00 zł denominowanego (waloryzowanego) w walucie CHF na okres 300 miesięcy od dnia 30 maja 2008 r. do dnia 20 maja 2033 r. na zasadach określonych w Umowie i OWKM, wliczając w to okres wykorzystania kredytu: 0 miesięcy, okres karencji w spłacie: 6 miesięcy, okres spłaty kredytu wraz z należnymi odsetkami: 294 miesięcy. Kwota kredytu denominowanego w CHF lub transzy kredytu miała zostać określona według kursu kupna dewiz dla wyżej wymienionej waluty zgodnie z „Tabelą kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania kredytu lub transzy kredytu (§ 2 ust. 1-2 umowy).

O wysokości wykorzystanego kredytu denominowanego (waloryzowanego) wyrażonego w walucie CHF, wysokości odsetek w okresie karencji oraz wysokości rat kapitałowo – odsetkowych w w/w walucie Bank informował kredytobiorcę w terminie 7 dni od dnia całkowitego wykorzystania kredytu na zasadach określonych w OWKM (§ 2 ust. 3 umowy).

Kredyt miał być przeznaczony na budowę domu jednorodzinnego w miejscowości P., gmina D., działka o nr geod. (...) Wartość kosztorysowa inwestycji wynosiła 469 400,00 zł. Udział własny kredytobiorców - 169 400,00 zł. Termin rozliczenia ustalono na kwiecień 2009 r. (§ 3 ust. 1-4 umowy).

Uruchomienie Kredytu miało nastąpić jednorazowo w terminie od dnia 2 maja 2008 r. w formie przelewu na rachunek kredytobiorców o numerze (...) (§ 4 ust. 1 umowy).

Kredyt wykorzystywany miał być w złotych przy jednoczesnym przeliczeniu jego kwoty według kursu kupna dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą Kursów” obowiązującą w Banku w dniu wykorzystania danej transzy (§ 4 ust. 1a umowy).

Kredytobiorcy zobowiązali się wykorzystać kredyt zgodnie z celem na jaki kredyt został udzielony (§ 7 ust. 1 umowy).

Oprocentowanie kredytu w całym okresie kredytowania miało być zmienne i stanowić sumę zmiennej stawki odniesienia oraz stałej marży Banku w wysokości 2,05 p.p., z zastrzeżeniem ust. 6 oraz z zastrzeżeniem zmiany

marży Banku z §11a umowy (§ 8 ust. 1 umowy). W dniu zawarcia umowy oprocentowanie kredytu wynosiło 4,86% w stosunku rocznym i było równe stawce odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego LIBOR 3-miesięczny z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku z ostatniego dnia roboczego miesiąca poprzedzającego miesiąc zawarcia umowy publikowana na stronie serwisu R. lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym, powiększonej o marżę Banku, o której mowa w ust. 1 (§ 8 ust. 1 - 2 umowy).

Pierwsza zmiana oprocentowania wynikająca ze zmiany stawki odniesienia określona w ust. 2 nastąpić miała w miesiącu kalendarzowym następującym po miesiącu, w którym została zawarta umowa, w dniu ustalonym jako dzień płatności raty kapitałowo – odsetkowej (§ 8 ust. 3 umowy).

Kolejne zmiany oprocentowania dokonywane miały być w trzymiesięcznych okresach odsetkowych, począwszy od dnia dokonania pierwszej zmiany oprocentowania przewidzianej w ust. 3, odpowiednio do zmiany stawki odniesienia, każdorazowo w dniu ustalonym jako dzień płatności raty kapitałowo – odsetkowej (§ 8 ust. 4 umowy).

Podstawą do ustalenia oprocentowania na zasadach określonych w ust. 3 i 4 miała być stawka odniesienia, którą była stawka rynku pieniężnego LIBOR 3 miesięczny z zaokrągleniem do dwóch miejsc po przecinku, publikowana na stronie LIBOR01 serwisu R. lub też na jakimkolwiek ekranie zastępczym, o godzinie 11 czasu „londyńskiego” z dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania zmiany (§ 8 ust. 5 umowy).

Zmiana stopy procentowej wynikająca ze zmiany stawki odniesienia lub zmiany marży Banku miała mieć wpływ na wysokość należnych odsetek oraz wysokość rat kapitałowo – odsetkowych, a tym samym wpływać na łączną kwotę odsetek spłaconych przez kredytobiorcę w okresie kredytowania (§ 8 ust. 7 umowy). Rzeczywista roczna stopa oprocentowania kredytu wynosiła w dniu zawarcia Umowy 5,26% (§ 8 ust. 10 umowy), zaś całkowity koszt kredytu w dniu zawarcia umowy 230 684,62 zł (§ 8 ust. 11 umowy). Pozostałe koszty, do których zapłaty obowiązani byli kredytobiorcy określono na 878,40 zł (§ 8 ust. 12 umowy). Szacunkowa łączna kwota wszystkich kosztów, opłat i prowizji, do których zobowiązany jest kredytobiorca obliczona na dzień zawarcia umowy wynosiła 240 782,02 zł (§ 8 ust. 13 umowy).

Ostateczny termin spłaty kredytu, odsetek i innych należności miał przypadać w dniu 20 maja 2038 r. (§ 9 ust. 1 umowy). Po okresie wykorzystania kredytu i karencji w spłacie kredytu Kredytobiorcy zobowiązywali się do spłaty kredytu wraz z odsetkami w 294 ratach miesięcznych w dniu 20 każdego miesiąca począwszy od dnia 20 stycznia 2009 r. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych określona miała być w CHF. Spłata rat kapitałowo – odsetkowych dokonywana miała być w złotych po uprzednim przeliczeniu rat kapitałowo – odsetkowych według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą Kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość rat kapitałowo – odsetkowych w złotych zależeć miała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty, a tym samym zmiana wysokości ww. kursu waluty miała mieć wpływ na ostateczną wysokość spłacanego przez Kredytobiorców kredytu (§ 9 ust. 2 umowy).

Miesięczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone zostały w równej wysokości (§ 9 ust. 3 umowy). W okresie wykorzystania kredytu i karencji w spłacie kredytu Kredytobiorcy mieli spłacać należne Bankowi odsetki (§ 9 ust. 4 umowy).

Kredytobiorcy zobowiązywali się do spłaty odsetek w każdym miesiącu okresu, o którym mowa w ust. 4 w dniu 20 każdego miesiąca. Wysokość odsetek określona miała być w CHF. Spłata należnych odsetek dokonywana miała być w złotych po uprzednim ich przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla CHF zgodnie z „Tabelą Kursów” obowiązującą w Banku w dniu spłaty. Wysokość należnych odsetek w złotych zależała od wysokości kursu sprzedaży dewiz dla CHF obowiązującego w Banku w dniu spłaty (§ 9 ust. 6 umowy).

Kredytobiorcy umocowywali Bank do obciążania/składania dyspozycji przelewu środków z rachunku nr (...) prowadzonego w Banku kwotą wymagalnych zobowiązań wynikających z umowy. W przypadku braku środków pieniężnych na rachunku, Kredytobiorcy upoważnili Bank do zaspokojenia roszczeń z tytułu umowy z pierwszych wpływów na ten rachunek niezależnie od innych dyspozycji. Pełnomocnictwo to nie mogło zostać odwołane lub

zmienione do dnia całkowitej spłaty kredytu wraz z odsetkami oraz innymi zobowiązaniami wynikającymi z Umowy i nie gasło wraz ze śmiercią mocodawców. Kredytobiorcy oświadczyli, że wyrażają zgodę, aby (...) Bank S.A. jako strona umowy rachunku bankowego był jednocześnie pełnomocnikiem upoważnionym do dysponowania ww. rachunkiem. Kredytobiorcy zobowiązali się do gromadzenia środków pieniężnych na ww. rachunku w wysokości pozwalającej na terminowe regulowanie comiesięcznych należności Banku wynikających z umowy (§ 9 ust. 7 umowy).

Prawnym zabezpieczeniem spłaty udzielonego kredytu, odsetek, a także innych związanych z kredytem należności miała stanowić hipoteka umowna kaucyjna do kwoty 600 000,00 zł oraz cesja na rzecz Banku praw z umowy ubezpieczenia domu jednorodzinnego od ognia i innych zdarzeń losowych (§ 10 ust. 1 umowy).

W związku z zaciągnięciem kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej Kredytobiorcy oświadczyli, że zostali poinformowani przez Bank o ryzyku związanym ze zmianą kursów walut oraz rozumieją wynikające z tego konsekwencje (§ 11 ust. 4 umowy).

Jednocześnie Kredytobiorcy zaakceptowali zasady funkcjonowania kredytu denominowanego (waloryzowanego) w walucie wymiennej, w szczególności zasady dotyczące określania kwoty kredytu w walucie wskazanej w § 2 umowy, sposobu uruchomienia i wykorzystania kredytu określone w § 4 umowy oraz warunków jego spłaty określone w § 9 umowy. (§ 11 ust. 5 umowy)

Wysokość marży banku ustalonej dla kredytu zgodnie z obowiązującymi w banku zasadami dotyczącymi oprocentowania, zwana dalej marżą standardową wynosi 1,05 p.p. Marża, o której mowa w § 8 ust. 1 umowy, stanowiąca składnik stopy procentowej, została ustalona w oparciu o marżę standardową z uwzględnieniem ust.2. Strony oświadczyły, że standardowa marża banku została podwyższona o 1,00 p.p. w związku z uruchomieniem przez banku kredytu przed uprawomocnieniem się wpisy na nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie kredytu udzielonego na podstawie umowy. Podwyższona wysokość marży, o której mowa w ust. 2 miała zostać zniesiona w terminie 30 dni od dnia przedłożenia bankowi przez Kredytobiorców odpisu z księgi wieczystej nieruchomości stanowiącej przedmiot zabezpieczenia kredytu, potwierdzającego prawomocny wpis hipoteki na rzecz banku (§ 11a ust. 1 - 4 umowy).

Zgodnie z Ogólnymi Warunkami Kredytowania w zakresie udzielania kredytów na cele mieszkaniowe i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. (dalej OWKM) oprocentowanie kredytu miało być zmienne, ustalone na trzymiesięczne okresy odsetkowe (§ 4 ust. 1 OWKM). Oprocentowanie stanowiło sumę stawki odniesienia, którą jest stawka rynku pieniężnego oraz marży Banku i miała być zmieniana odpowiednio do zmiany stawki odniesienia lub zmiany marży banku (§ 4 ust. 2 OWKM). Bank miał naliczać odsetki w miesięcznych okresach obrachunkowych, od kwoty wykorzystanego i niespłaconego kredytu według stóp procentowych obowiązujących w czasie trwania Umowy, począwszy od dnia pierwszego wykorzystania kredytu do dnia poprzedzającego całkowitą spłatę kredytu łącznie (§ 4 ust. 5 OWKM). Dla celów obliczania odsetek przyjęto, że miesiąc liczy rzeczywistą liczbę dni, a rok 365 dni (366 dni w roku przestępnym; § 4 ust. 6 OWKM).

Spłata kredytu wraz z odsetkami nastąpić miała w miesięcznych ratach kapitałowo – odsetkowych w równej wysokości (co do zasady) przy czym raty kapitałowe określone miały być w wysokości stanowiącej różnicę pomiędzy kwotą obowiązującej raty kapitałowo – odsetkowej i kwotą odsetek naliczonych od aktualnego zadłużenia (§6 ust. 2 lit. b OWKM).

Na pisemny wniosek Kredytobiorcy Bank mógł wyrazić zgodę na przekształcenie kredytu denominowanego (waloryzowanego) na kredyt złotowy, które nastąpić miało po przeliczeniu kwoty kredytu pozostającej do spłaty wraz z należnymi odsetkami według kursu sprzedaży dewiz dla waluty, w jakiej kredyt jest denominowany, zgodnie z „Tabelą Kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia. Przekształcenie miało być dokonywane według zasad obowiązujących w Banku przy udzielaniu kredytów i wymagało zawarcia aneksu do Umowy oraz dokonania stosownych zmian związanych z prawnymi zabezpieczeniami spłaty kredytu np. zmiany treści wpisu hipoteki. W związku z przekształceniem zmianie ulec miało także oprocentowanie kredytu, które ustalone miało być zgodnie z zasadami obowiązującymi w Banku dla nowo wybranej waluty, jak również harmonogram spłat. Za zmianę warunków Umowy w przedmiocie waluty, Bank miał pobrać prowizję zgodnie z „Taryfą prowizji i opłat (...) Banku S.A.". W

przypadku, gdy zmiana warunków umowy dotyczyła kredytów denominowanych, prowizja płatna miała być w złotych po przeliczeniu według kursu sprzedaży dewiz dla danej waluty zgodnie z „Tabelą Kursów” obowiązującą w Banku w dniu przekształcenia (§ 16 ust. 1-4 OWKM) (umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) - k. 66 – 67v, Ogólne Warunki Kredytowania w Zakresie Udzielania kredytów na cele mieszkaniowe i pożyczek hipotecznych w (...) Banku S.A. - k. 75 - 80)

W dniu 4 czerwca 2009 r. Kredytobiorcy zawarli z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. aneks nr (...) do umowy kredytu, zgodnie z którym zmianie uległy zapisy § 2 ust. 1 umowy, § 9 ust. umowy. (aneks nr (...) – k. 68 – 68v)

W dniu 16 czerwca 2010 r. Kredytobiorcy zawarli z (...) Bank Spółką Akcyjną z siedzibą w W. aneks nr (...) do umowy kredytu, na podstawie którego w § 10 ust. 1 umowy dodano pkt 30. (aneks nr (...) – k. 69 - 70)

Pismem datowanym na dzień 15 maja 2019 r. powodowie złożyli reklamację, wnosząc o wyeliminowanie z umowy niedozwolonych postanowień. (reklamacja – k. 129 – 131)

W odpowiedzi pozwany wskazał, że brak jest podstaw do uznania roszczeń powodów. (pismo – k. 133 – 135)

W okresie od dnia 21 lipca 2008 r. do dnia 20 czerwca 2019 r. powodowie wpłacili na rzecz pozwanego banku łączną kwotę 261 268,55 zł tytułem spłaty rat kapitałowo – odsetkowych.

Hipotetyczne raty kapitałowo – odsetkowe ustalone z wyłączeniem postanowień waloryzacyjnych, należne bankowi w tym okresie wynosiły 151 354,53 zł, a zatem różnica stanowi nadpłatę w wysokości 109 914,02 zł . (opinia biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N. – k. 467 – 485)

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił przede wszystkim na podstawie powołanych dokumentów związanych z zawarciem umowy kredytu hipotecznego znajdujących się w aktach sprawy, składanych przez strony postępowania. Dokumenty te nie były kwestionowane przez żadną ze stron, a w ocenie Sądu, nie było podstaw, by poddawać w wątpliwość okoliczności faktyczne wynikające z ich treści. Z uwagi na powyższe Sąd uznał, że dowody z tych dokumentów tworzą spójny, niebudzący wątpliwości w świetle wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego, a przez to w pełni zasługujący na wiarę materiał dowodowy.

Przy ustalaniu stanu faktycznego Sąd oparł się także na wyjaśnieniach powoda przesłuchanego w charakterze strony. Nie uszło uwadze Sądu to, że przesłuchanie stron jest de facto dowodem wyłącznie posiłkowym, tym niemniej w niektórych wypadkach może się on okazać dowodem wręcz kluczowym dla odtworzenia istotnych z punktu widzenia rozstrzygnięcia okoliczności. W niniejszej sprawie powód zrelacjonował przebieg zdarzeń związanych z zawarciem umowy kredytu. Sąd uznał zeznania powoda za wiarygodne w całości. Z przesłuchania powoda wynika, iż waluta franka szwajcarskiego została im przedstawiona jako stabilna, pracownik banku zaprezentował powodowi historyczny wykres kursu waluty, kredytobiorcom nie wyjaśniono w jaki sposób bank dokona przeliczenia kwoty kredytu, jak ustalane są kursy i dlaczego w umowie zastosowanie znajduje kurs kupna oraz kurs sprzedaży. Sąd nie czynił ustaleń faktycznych na podstawie zeznań świadków K. Ż., P. R. oraz M. K. albowiem nie byli oni bezpośrednimi świadkami podpisania przez strony dokumentu w postaci umowy kredytu, a także nie brali udziału w czynnościach poprzedzających zawarcie umowy. Dla rozstrzygnięcia w sprawie nie miały znaczenia informacje ogólne z zakresu bankowości. Należy również zauważyć, że z punktu widzenia oceny umowy banku z konsumentem nie ma znaczenia dla sprawy praktyka bankowa i obowiązujące u pozwanego procedury.

W niniejszej sprawie przeprowadzony został również dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu zarządzania, ekonomii, finansów i księgowości K. N.. Wskazać należy, iż opinia ta jest spójna, logiczna, a biegły udzielił odpowiedzi na wszystkie pytania Sądu.

Pozostałe dokumenty przedkładane przez strony, w tym wypowiedzi różnych osób czy podmiotów na tematy tzw. spraw frankowych, które nie zostały przywołane powyżej, jak również orzeczenia wydane przez inne Sądy w innych składach, nie miały znaczenia dla rozpoznania niniejszej sprawy.

Bez znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy były również opinie ekonomiczne, prawne oraz raporty czy ekspertyzy, bowiem przyjęcie tego materiału za podstawę ustaleń faktycznych stanowiłoby naruszenie art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach wymagających wiadomości specjalnych sąd po wysłuchaniu wniosków stron co do liczby biegłych i ich wyboru może wezwać jednego lub kilku biegłych w celu zasięgnięcia ich opinii. Opinie ekonomiczno-prawne zawarte w opracowaniach stanowią wyraz wiedzy specjalistycznej ich autorów i noszą pozór opinii biegłych, jednak ze względu na powstanie tych opracowań poza niniejszym procesem nie podlegają rygorom właściwym dla opinii biegłych (wymóg bezstronności biegłego, złożenia przyrzeczenia, możliwość weryfikacji opinii poprzez opinię uzupełniającą lub ustne wyjaśnienia). Zatem, Sąd potraktował je jedynie jako wyraz poglądów wzmacniających argumentację stron postępowania.

W ocenie Sądu przywołany w stanie faktycznym materiał dowodowy był wystarczający do rozstrzygnięcia sprawy.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo zasługiwało na uwzględnienie w zakresie roszczenia ewentualnego.

W niniejszym postępowaniu po dokonaniu ostatecznej modyfikacji powództwa żądaniem powodów było ustalenie, że umowa kredytu na cele mieszkaniowe (...) nr (...) zawarta w dniu 30 maja 2008 r. jest nieważna oraz o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 94 484,07 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 30 maja 2019 r. do dnia zapłaty. ewentualnie zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kwoty 109 914,02 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia doręczenia odpisu pozwu do dnia zapłaty tytułem zwrotu nienależnych świadczeń w postaci dokonanej w okresie od dnia 1 lipca 2009 r. do dnia 20 czerwca 2019 r. nadpłaty w związku z uiszczaniem przez nich rat kapitałowo – odsetkowych w zawyżonej wysokości.

Zgodnie z art. 69 ust. 1 ustawy z 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe (Dz. U. z 2017 r., nr 1876 j.t ze zm.) przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych z przeznaczeniem na ustalony cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej na warunkach określonych w umowie, zwrotu kwoty wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty oraz zapłaty prowizji od udzielonego kredytu.

Jak stanowi art. 69 ust. 2 prawa bankowego w brzmieniu z dnia zawarcia przedmiotowej umowy, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy, kwotę i walutę kredytu, cel, na który kredyt został udzielony, zasady i termin spłaty kredytu, wysokość oprocentowania kredytu i warunki jego zmiany, sposób zabezpieczenia spłaty kredytu, zakres uprawnień banku związanych z kontrolą wykorzystania i spłaty kredytu, terminy i sposób postawienia do dyspozycji kredytobiorcy środków pieniężnych, wysokość prowizji, jeżeli umowa ją przewiduje i warunki dokonywania zmian i rozwiązania umowy.

Należy wskazać na dopuszczalność konstrukcji kredytu indeksowanego z perspektywy art. 69 Prawa bankowego. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 22 stycznia 2016 r. (I CSK 1049/14, LEX nr 2008735) wskazał, że „umowa kredytu bankowego jest umową nazwaną (art. 69 Prawa bankowego). Jej elementów konstrukcyjnych należy poszukiwać w art. 69 ust. 1 Prawa bankowego, zgodnie z którym bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwotę środków pieniężnych, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z niej i zwrotu wykorzystanego kredytu wraz z odsetkami w oznaczonych terminach spłaty. Oznacza to, że – używając syntetycznej formuły – bank zobowiązuje się do wydania określonej sumy pieniężnej, a kredytobiorca do zwrotu wykorzystanej sumy kredytu i zapłacenia odsetek kapitałowych”. Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 grudnia 2019 r. (V CSK 382/18, LEX nr 2771344) potwierdził, że „umowa kredytu indeksowanego (in casu przewidującego spread walutowy) mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego

i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 ustawy Prawo bankowe)”. Zarówno w orzecznictwie Sądu Najwyższego, jak i Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej nie kwestionowano nigdy samej dopuszczalności stosowania w umowach kredytu mechanizmu indeksacji, ale transparentność klauzul kształtujących ten mechanizm.

Tak ujęta umowa kredytu indeksowanego mieści się w konstrukcji ogólnej umowy kredytu bankowego i stanowi jej możliwy wariant (art. 353¹ k.c. w związku z art. 69 Prawa bankowego).

W zakresie umowy kredytu indeksowanego także dochodzi do wydania sumy kredytu kredytobiorcy i zwrotu wykorzystanej sumy kredytu z reguły w ratach kredytowych w dłuższym odcinku czasowym. Dla kredytobiorcy istotne znaczenie ma z reguły wysokość rat spłacanych

w poszczególnych okresach ich spłat. Kredytobiorca zwraca kredytodawcy wykorzystaną sumę kredytu, przy czym w związku z kursem waluty obcej suma ta może być wyższa odpowiednio do relacji do waluty obcej, gdyż suma wykorzystana w dniu wykonywania umowy kredytu hipotecznego może mieć inną wartość rynkową w wyniku indeksacji walutowej. Innymi słowy, kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu, ale taka wykorzystana suma - w całości lub części - może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu”(wyrok Sądu Najwyższego z dnia 22 stycznia 2016 r., I CSK 1049/14, LEX nr 2008735).

W ocenie Sądu podpisana przez strony umowa kredytowa spełniała wszystkie ustawowe wymogi wynikające z treści art. 69 ust. 1 i 2 ustawy Prawo bankowe, w szczególności spełniała wymogi z art. 69 ust. 2 pkt 2 i 4 Prawa bankowego. Strony określiły w umowie kredytu kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przez powodów przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej, a także oprocentowanie kredytu i opłaty oraz prowizje związane z jego udzieleniem.

Zatem umowa kredytowa łącząca strony jest ważną czynnością prawną, zaś kredyt hipoteczny udzielony na podstawie tej umowy jest kredytem złotowym, a jedynie indeksowanym do waluty obcej.

W ocenie Sądu istota sprawy sprowadza się do dokonania kontroli incydentalnej umowy zawartej pomiędzy powodami, a poprzednikiem prawnym pozwanego pod kątem niedozwolonych postanowień w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Przepis ten stanowi, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Kontrola abuzywności postanowień umowy wyłączona jest jedynie w przypadku spełnienia jednej z dwóch przesłanek negatywnych, tj. gdy postanowienie umowne zostało indywidualnie uzgodnione z konsumentem oraz postanowienie umowne określa główne świadczenia stron i jest sformułowane w sposób jednoznaczny.

Jako abuzywne strona powodowa wskazała m.in. postanowienia § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2,6 umowy.

Zgodnie z art. 385¹ § 1 i 3 k.p.c. postanowienia umowy zawieranej z konsumentem niezgodnione indywidualnie nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy (niedozwolone postanowienia umowne). Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Nieuzgodnione indywidualnie są te postanowienia umowy, na których treść konsument nie miał rzeczywistego wpływu. W szczególności odnosi się to do postanowień umowy przejętych z wzorca umowy zaproponowanego konsumentowi przez kontrahenta.

Celem kredytobiorców przy zawieraniu badanej umowy było uzyskanie środków na budowę domu jednorodzinnego celem zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych. Powodowie mają zatem przymiot konsumenta zgodnie z art. 22¹ k.c.

Indywidualna ocena stosunku prawnego istniejącego pomiędzy stronami musi odnosić się do chwili zawarcia umowy, co wprost wynika z normy z art. 385² k.c., który to przepis nakazuje ponadto rozważenie jej treści, okoliczności zawarcia oraz uwzględnienie umowy pozostające w związku z umową obejmującą postanowienie będące przedmiotem badania.

Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c. niedozwolone postanowienie w umowie nie wiąże konsumenta, natomiast strony tej umowy są nią związane w pozostałym zakresie. Ponadto niedozwolone postanowienie umowne jest eliminowane z konstrukcji danego stosunku prawnego na zasadzie ex lege i ex tunc. Orzeczenie sądu, także przy przesłankowym badaniu abuzywności postanowień umownych w sprawie o świadczenie, ma zatem charakter deklaratoryjny. Nadto oceny, czy postanowienie umowne jest niedozwolone (art. 385¹ § 1 k.c.), dokonuje się według stanu z chwili zawarcia umowy (uchwała składu 7 sędziów SN z 20.06.2018 r., III CZP 29/17).

Z tej przyczyny bezprzedmiotowe są zarzuty pozwanego odnoszące się do sposobu wykonywania przedmiotowej umowy oraz jej uciążliwości ekonomicznej dla powodów, w szczególności w odniesieniu do hipotetycznej sytuacji związania się umową kredytu bez elementu walutowego.

Jak wynika z ustalonego stanu faktycznego powodowie nie uzgodnili indywidualnie z poprzednikiem prawnym pozwanego jakiegokolwiek postanowienia umowy, a w szczególności tych będących przedmiotem sporu w sprawie. Jak wynika z zeznań powodów projekt tekstu umowy został i, przedstawiony dopiero na etapie podpisywania umowy, na zasadzie formularza, którego postanowienia nie podlegały negocjacom ani zmianom z inicjatywy kredytobiorców. Indywidualne uzgodnienie postanowienia oznacza rzeczywisty i aktywny wpływ konsumenta na daną część umowy, a nie tylko jego bierną akceptacją tejże części. Zgoda na zawarcie umowy o kredyt zawierający klauzule waloryzacyjne nie jest tożsama z faktem indywidualnych negocjacji

W myśl art. 385¹ § 4 k.c. ciężar dowodu, że postanowienie zostało uzgodnione indywidualnie, spoczywa na tym, kto się na to powołuje. Umowa z powodami została zawarta na podstawie wzorca opracowanego i przedstawionego przez pozwanego. W tej sytuacji obowiązuje domniemanie, że zawarte w niej postanowienia nie zostały indywidualnie uzgodnione z konsumentem (art. 385¹ § 3 k.c.). Do obowiązków pozwanego w związku z tym należało udowodnienie, że przedmiotowe postanowienie zostało indywidualnie uzgodnione z powodem (art. 6 k.c., art. 385¹ § 4 k.c.). Pozwany nie wykazał zatem, choć z mocy art. 385¹ § 4 k.c., to na nim ciążyła ta powinność, omawianej aktualnie okoliczności, która prowadziłaby do unicestwienia żądania powoda. Powodowie nie mieli realnego wpływu na treść umowy i nie zmienia tego zapis § 29 umowy kredytowej, z którego również taka okoliczność nie wynika.

Klauzule kształtujące mechanizm indeksacji określają główne świadczenie kredytobiorcy.

Jednocześnie w ocenie Sądu nie zostały one sformułowane w sposób jednoznaczny.

W niniejszej sprawie nie występują zatem negatywne przesłanki do przeprowadzenia indywidualnej kontroli umowy łączącej strony w kontekście wymogów z art. 385¹ k.c.

Stosunek prawny łączący strony umowy ma cechy umowy kredytu. Walutą kredytu jest złoty polski. Opiewa na niego bowiem wprost umowa określając kwotę stawianą powodom do dyspozycji. Żadne zaś postanowienie kontraktowe nie odwołuje się do jakiegokolwiek świadczenia pieniężnego, niezależnie od jego wierzyciela, spełnianego w walucie szwajcarskiej. Nie budzi też wątpliwości, iż powodowie przystępując do umowy oczekiwali kwoty w złotych polskich, taką też zresztą otrzymali, a następnie w ratach zwracali pozwanemu.

Kredyt jest indeksowany w stosunku do waluty obcej, jednak udzielany jest w walucie polskiej i w tej walucie jest spłacany. Sporna klauzula określa zatem jedynie sposób przeliczania kwoty kredytu lub kwoty raty spłaty na inną walutę, według której są one indeksowane. Nie decydują więc o „cenie” kredytu, której odpowiednikami są odsetki i marże. Celem waloryzacji nie jest zaś w tym przypadku przysporzenie majątkowe na rzecz jednej ze stron, tylko zachowanie na przestrzeni ustalonego czasu jednolitej wartości wzajemnych świadczeń stron. Waluta szwajcarska pełni zatem i w ocenianej umowie rolę, wyłącznie miernika wartości.

Postanowienia umowy wtedy kształtują prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco naruszają interesy konsumenta, jeśli zaburzają lub niweczą równowagę kontraktową stron, bądź zmierzają do

wprowadzenia konsumenta w błąd, wykorzystując jego zaufanie. Rażąco naruszenie interesów konsumenta polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta. Sprzeczne z dobrymi obyczajami są te postanowienia wzorca umownego, które kształtują prawa i obowiązki konsumenta, nie pozwalając na realizację takich wartości jak szacunek wobec partnera, uczciwość, szczerowość, zaufanie, lojalność i rzetelność.

W § 2 ust. 2, § 4 ust. 1a, § 9 ust. 2, 6 umowy wprowadzany został mechanizm polegający na odniesieniu kwoty udzielonego kredytu oraz spłat rat kapitałowo - odsetkowych do franka szwajcarskiego. Jednak w treści umowy nie ma żadnych dodatkowych postanowień regulujących kurs waluty szwajcarskiej jako wartość stałą powiązaną ze złotym, nie ustalono również sposobu każdorazowego ustalania wartości tej waluty w odniesieniu do złotego (kursu kupna i sprzedaży franka szwajcarskiego).

Jako godzące w interesy powodów należy ocenić odwołanie do tabeli obowiązującej u pozwanego. Umowa nie wskazuje bowiem jakiego rodzaju jest to tabela, czy ustalana wyłącznie na potrzeby rozliczeń kredytowych, czy także dla działalności kantorowej lub innej mającej za przedmiot obrót walutowy. Ponadto umowa nie określa sposobu ustalania kursu waluty, tj. nie odwołuje się do obiektywnych, sprawdzalnych i niezależnych od banku (jak również powodów) kryteriów, o których wiedza byłaby dostępna dla kredytobiorców. Umowa nie zawiera także uprawnienia kredytobiorców do uczestnictwa, w szczególności na zasadach równości, w każdorazowym ustalaniu kursu, w tym wypadku franka szwajcarskiego. Konsumentom nie zostały przyznane jakiegokolwiek środki działania, przy pomocy których mogliby dokonywać jakiegokolwiek weryfikacji prawidłowości działania banku w tym zakresie. Ich rola ogranicza się do realizacji obowiązku uiszczania kolejnych rat kredytu z uwzględnieniem kursu narzuconego przez pozwanego. Tak samo zdani są na jednostronne określenie kursu walutowego, z uwzględnieniem którego następowała wypłata kredytu.

Z drugiej strony zaś bank nie ma wyznaczonych kontraktowo żadnych ram i odniesień przy ustalaniu kursu waluty przyznając mu w tym zakresie pełną dowolność. Wyłącznie zatem w rękach banku pozostawione jest kształtowanie treści umowy już po jej zawarciu i w czasie jej wykonywania. Na mocy powyższych postanowień bank może jednostronnie i arbitralnie, a przy tym w sposób wiążący, modyfikować wskaźnik, według którego obliczana jest wysokość zobowiązania kredytobiorcy, i tak wpływać na wysokość świadczeń kredytobiorców. Przyznanie sobie przez pozwanego prawa do jednostronnego regulowania wysokości rat kredytu indeksowanego kursem CHF poprzez wyznaczanie w tabelach kursowych kursu kupna oraz sprzedaży franka szwajcarskiego oraz wysokości tzw. spreadu walutowego (różnicy między kursem sprzedaży i kursem kupna waluty obcej) przy pozbawieniu powodów jakiegokolwiek wpływu na to, bez wątplenia narusza ich interesy i jest sprzeczne z dobrymi obyczajami. Jednocześnie biorąc pod uwagę, że przewidziany przez umowę zwrot kredytu polega na pobieraniu kwot kolejnych rat przez pozwanego z rachunku kredytobiorcy (§ 6 ust. 1 umowy) kredytobiorca nie uczestniczy bezpośrednio i czynnie w akcie zapłaty. W związku z tym nie ma też możliwości reakcji na obliczenia dokonane przez bank.

Dla oceny sposobu umownego ukształtowania praw i obowiązków konsumenta, kwestii abuzywności przedmiotowych postanowień bez znaczenia jest fakt, iż pozwany w istocie zobowiązany był ponieść koszty związane z pozyskaniem waluty obcej na potrzeby obsługi kredytu udzielonego powodowi. Bank ustalając wysokość kursu odwołuje się do pewnych wskaźników rynkowych, które nie zostały w sposób przejrzysty i kategoryczny wskazane w łączącej strony umowie, czyni to jednostronnie i w sposób, który pozbawia drugą stronę stosunku zobowiązaniowego – konsumenta, możliwości jakiegokolwiek weryfikacji podejmowanych w tym zakresie przez bank działań. Samo publikowanie tabel kursowych w sposób ogólnie dostępny w żadnym stopniu nie sanuje wyżej wskazanych wadliwości. Brak precyzyjnego uregulowania tej kwestii w łączącej strony umowie, przy jednoczesnym przerzuceniu na konsumenta kosztów takich działań, tym bardziej świadczy o działaniu w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażącym naruszeniem interesów konsumenta (vide: Sąd Apelacyjny w Warszawie, VI ACa 817/18)

Zmiana stanu prawnego wynikająca z ustawy z 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie 26 sierpnia 2011 r. umożliwiła kredytobiorcom spłatę kredytu w walucie CHF, jednakże nie doszło w ten sposób do usunięcia istniejącego wcześniej stanu abuzywności. Możliwość spłaty rat w walucie waloryzacji sama w sobie nie usuwa pierwotnej wady opisanego mechanizmu tj. przeliczenia kwoty kredytu

przy jego uruchomieniu, co rzutuje na całość obowiązku zapłaty przez kredytobiorcę, a także na sposób obliczenia rat już zaspokojonych przez powodów.

Mając na uwadze powyższe należy stwierdzić, że klauzula indeksacyjna kształtuje prawa i obowiązki powodów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami albowiem w trakcie wykonywania umowy i od początku jest obowiązywania pozbawieni byli oni wpływu na ustalanie wysokości wskaźnika waloryzacyjnego, a wpływ na to ma wyłącznie pozwany. Taki zaś kształt umowy rażąco narusza interesy powodów, gdyż wyłącznie ich kontrahent – pozwany decyduje o wysokości świadczeń pieniężnych spełnianych w ramach zwrotu kredytu.

W związku z tym spełniona jest hipoteza normy z art. 385¹ § 1 k.c. Skutkiem uznania określonej klauzuli za niedozwoloną klauzulę umowną jest brak związania konsumenta tą klauzulą. Brak ten ma charakter bezwzględny i nie jest związany z konsekwencjami, w szczególności ekonomicznymi, jakie niezwiązanie konsumenta niedozwoloną klauzulą umowną rodzi dla jego kontrahenta.

W takiej sytuacji umowa kredytu pozostaje umową kredytu bez mechanizmu indeksacji, co powoduje, że faktycznie dochodzi do zawarcia umowy o kredyt złotowy ze zmiennym oprocentowaniem, na które składa się suma obowiązującej stawki opartej o wskaźnik LIBOR 3M i stałej marży banku określonej w umowie. Wyeliminowanie z umowy mechanizmu indeksacji (waloryzacji) nie powoduje zmiany charakteru zobowiązania, a jedynie prowadzi do zaprzestania waloryzacji. Konsekwencją niezwiązania powodów niedozwolonymi klauzulami umownymi jest to, że umowa kredytu jest umową wyrażającą zobowiązanie w walucie polskiej bez indeksacji do waluty obcej.

Nie miało tu znaczenia, iż pozwany nie zawarłby umowy na kredyt złotowy oprocentowany w oparciu o wskaźnik LIBOR 3M. LIBOR (L. I. R.) stanowi jedynie umowny i fakultatywny parametr transakcji finansowych, instytucje finansowe przyjmują go jako stawkę bazową dla takich transakcji. Okoliczność, że wobec zamieszczenia w umowie klauzuli abuzywnej powstaną skutki odmienne od zamierzonych przez strony nie zwalnia sądu z obowiązku zastosowania bezwzględnie wiążącego przepisu art. 385¹ § 1 k.c. i stwierdzenia tejże abuzywności.

W ocenie Sądu skutkiem abuzywności nie jest upadek umowy. Ustawodawca bowiem poprzez art. 385¹ § 1 k.c. jednoznacznie sformułował skutek stwierdzenia abuzywności. Przyjęta przez polskiego ustawodawcę sankcja bezskuteczności odpowiada art. 6 ust. 1 dyrektywy Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. o treści jak następuje: Państwa Członkowskie stanowią, że na mocy prawa krajowego nieuczciwe warunki w umowach zawieranych przez sprzedawców lub dostawców z konsumentami nie będą wiążące dla konsumenta, a umowa w pozostałej części będzie nadal obowiązywała strony, jeżeli jest to możliwe po wyłączeniu z niej nieuczciwych warunków. Prawodawca europejski wskazał, iż celem wdrożenia dyrektywy nie jest terminacja całego stosunku, a wyłącznie automatyczne i od początku trwania umowy pozbawienie go skuteczności w określonej części.

Stwierdzenie bezskuteczności wskazanych wyżej postanowień przedmiotowej umowy nie eliminuje z niej elementów przedmiotowo istotnych określonych art. 69 ustawy Prawo bankowe. W dalszym ciągu jest to stosunek prawny polegający na odpłatnym oddaniu do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony kwoty 300 000,00 zł z przeznaczeniem na sfinansowanie kosztów budowy domu jednorodzinnego. Utrzymany jest zatem ten sam charakter stosunku prawnego.

Sąd nie dostrzega przy tym norm bezwzględnie zakazujących udzielania kredytu w złotym polskim i przy zastosowaniu oprocentowania wynikającego ze stopy LIBOR, co istotne – norm wiążących kredytobiorcę. Jak już bowiem zostało wyżej zastrzeżone, z punktu widzenia konsumenta nie jest istotne zapewnienie sobie przez bank pokrycia finansowego środków przeznaczonych na akcję kredytową. W szczególności tego rodzaju wyłączeń odpowiedzialności nie przewiduje dyrektywa Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r., a za nią art. 385¹ i 385² k.c. Wyeliminowanie z umowy klauzul indeksacyjnych stanowi następstwo zachowania poprzednika prawnego pozwanego, który bezprawnie narzucił powodowi – konsumentowi bezprawne postanowienia umowne. Tym samym konieczność obliczenia zobowiązania kredytobiorcy wynikającego z umowy kredytu złotowego z oprocentowaniem w oparciu o stawkę

LIBOR (z uwzględnieniem stałej marży banku) należało uznać za naturalną sankcję cywilną, będącą następstwem niezgodnego z prawem zachowania kredytodawcy.

Ponadto Sąd nie znalazł podstawy prawnej do poszukiwania innej normy, zwłaszcza powszechnie obowiązującej, która miałaby zastąpić wyeliminowane, abuzywne postanowienia umowy. Tego rodzaju aktywność nie znajduje uzasadnienia w wymogach stawianych dyrektywą Rady 93/13/EWG z 5 kwietnia 1993 r. Nie ma zastosowania w niniejszej sprawie norma z art. 358 § 2 k.c. w brzmieniu obowiązującym od 24 stycznia 2009 r., albowiem weszła ona w życie już po zawarciu spornej umowy.

Sąd w pełni podziela stanowisko Sądu Najwyższego zawarte w uzasadnieniu wyroku z 4 kwietnia 2019 r. (III CSK 159/17), w którym wskazano, że eliminacja klauzuli indeksacyjnej nie prowadzi do unieważnienia umowy, ani też nie wymaga zastąpienia nieuczciwego postanowienia umownego innym – możliwe jest funkcjonowanie umowy stron również po wyeliminowaniu z niej klauzuli indeksacyjnej. Do ewentualnego zastąpienia kwestionowanych postanowień umownych innymi, musiałyby dojść jedynie wówczas, gdyby po wyeliminowaniu klauzuli abuzywnej nie było możliwe dalsze obowiązywanie umowy, zaś konsument mógłby zostać narażony na szczególnie niekorzystne konsekwencje, choćby w postaci rozwiązania umowy.

Zatem nie jest uzasadniona interpretacja przedstawiona przez powodów co do tego, iż wadliwość klauzuli waloryzacyjnej, która w tych twierdzeniach przede wszystkim przybiera postać nieważności tej klauzuli a za nią całej umowy na podstawie art. 58 k.c.

Opisany bowiem wyżej mechanizm zwolnienia konsumenta z abuzywnego postanowienia (art. 385¹ § 1 k.c.) eliminuje wadliwość umowy, która w dalszym ciągu obejmuje wszystkie elementy przedmiotowo istotne z art. 69 ustawy Prawo bankowe i jako taka może być wykonywana. Wskazuje nawet na to możliwość czysto technicznie – redakcyjnego usunięcia z tekstu umowy zakwestionowanych jednostek redakcyjnych, która nie wpłynęła by w żaden sposób na spójność językową dokumentu odzwierciedlającego wolę stron. Nie zachodzi zatem sytuacja z art. 58 § 1 k.c.

Mając na uwadze powyższe nie zachodzą podstawy do ustalenia zgodnie z art. 189 k.p.c. nieważności umowy i powództwo w tym zakresie należało oddalić (pkt 1 wyroku).

Tym samym oddaleniu podlegało powództwo w zakresie zapłaty związanej z nieważnością umowy (pkt 2 wyroku)

Pozwany otrzymał od powodów nienależne świadczenie w powyższym wymiarze, zatem winien się z niego rozliczyć. Obowiązek ten w pierwszej kolejności wynika z art. 410 § 2 k.c. który stanowi, iż świadczenie nienależne ma miejsce, jeżeli ten, kto je spełnił, nie był w ogóle zobowiązany lub nie był zobowiązany względem osoby, której świadczył, albo jeżeli podstawa świadczenia odpadła lub zamierzony cel świadczenia nie został osiągnięty, albo jeżeli czynność prawna zobowiązująca do świadczenia była nieważna i nie stała się ważna po spełnieniu świadczenia. W takiej sytuacji ustawodawca poprzez art. 410 § 1 k.c. odsyła do art. 405 k.c., stanowiącego, iż kto bez podstawy prawnej uzyskał korzyść majątkową kosztem innej osoby, obowiązany jest do wydania korzyści w naturze, a gdyby to nie było możliwe, do zwrotu jego wartości.

Nie zachodzą przy tym przesłanki negatywne wymienione w art. 411 k.c., ponieważ powodowie nie wiedzieli, że nie są zobowiązani (gdy świadczyli, początkowo nie zdawali sobie sprawy z prawnej możliwości wzruszenia umowy, a później nie – wobec niejednolitości orzecznictwa nie mogli nabrać ani obiektywnego, ani subiektywnego przekonania o uprawnieniu do wstrzymania się ze spłatami), spełnienie świadczeń wobec banku nie czyni zadość zasadom współzycia społecznego, świadczenia nie zostały spełnione w zadośćuczynieniu przedawnionemu roszczeniu i nie były spełniane zanim wierzytelność stała się wymagalna. . Trudno też zakładać, by bank otrzymane świadczenia zużył lub utracił w taki sposób, że nie jest już wzbogacony. Warunkująca odmowę zwrotu świadczenia wiedza spełniającego świadczenie, obejmuje nie tylko dobrowolność, ale i pełną świadomość, że nie jest się zobowiązanym. Skoro do dziś kwestia nieważności podobnych umów jest sporna nie tylko w stanowiskach banków i kredytobiorców, ale i w wyrokach

sądowych, trudno przyjąć, że spełniając którekolwiek świadczenie dochodzone obecnie do zwrotu, powodowie mieli świadomość tego, iż nie są do niego zobowiązani.

Niezależnie od tego wprost z dyspozycji przepisu art. 411 pkt 1 k.c. wynika, że brak możliwości żądania zwrotu świadczenia nienależnego nie obejmuje sytuacji, gdy jego spełnienie nastąpiło w wykonaniu nieważnej umowy

W związku z tym Sąd uwzględnił powództwo w zakresie ewentualnego roszczenia o zapłatę w kwocie 109 914,02 zł. Ww. kwota wynikała stanowi nadpłatę rat, którą uiścili powodowie w okresie dokonywania spłat w walucie polskiej co jednoznacznie wynika ze sporządzonej w niniejszym postępowaniu opinii biegłego.

Zarzut przedawnienia roszczenia podniesiony przez stronę pozwaną Sąd uznał za niezasadny.

W niniejszej sprawie brak było jakichkolwiek podstaw, aby uznać, że do roszczenia strony powodowej o zwrot nienależnego świadczenia w postaci spłaconych rat kapitałowo-odsetkowych uiszczanych okresowo w wykonaniu umowy kredytu, zgodnie z art. 118 k.c. znajdował zastosowanie 3 - letni okres przedawnienia. Zdaniem Sądu, roszczenie powoda nie ma charakteru okresowego, bowiem jest to roszczenie o zwrot nienależnego świadczenia.

Roszczenie w niniejszej sprawie z tytułu nienależnego świadczenia korzysta z 10- letniego terminu przedawnienia co do roszczeń powstałych przed dniem 9 lipca 2018r. i w tym dniu jeszcze nieprzedawnionych. (por. uzasadnienie wyroku SN z dnia 11.12.2019 r., sygn. V CSK 382/18).

Co do roszczeń powstałych w dniu 9 lipca 2018r. (wejście w życie ustawy z 13 kwietnia 2018r nowelizującej art. 118 k.c. Dz. U z 2018r. poz. 1104) i po tej dacie 6-letni termin przedawnienia.

Jednocześnie Sąd Najwyższy wskazał, że ze względu na zastrzeżoną dla kredytobiorcy-konsumenta możliwość podjęcia ostatecznej decyzji co do sanowania niedozwolonej klauzuli (i uniknięcia w ten sposób skutków nieważności umowy) albo powołania się na całkowitą nieważność umowy także wtedy, gdy mogłaby zostać utrzymana w mocy przez zastąpienie klauzuli abuzywnej stosownym przepisem (por. wyrok Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej z dnia 3 października 2019 r. w sprawie C-260/18, K. D. i J. D. przeciwko (...) Bank (...), pkt 55, 67), należy uznać, że co do zasady termin przedawnienia roszczeń o zwrot nienależnie spełnionych świadczeń może rozpocząć bieg dopiero po podjęciu przez kredytobiorcę konsumenta wiążącej (świadomej, wyraźnej i swobodnej) decyzji w tym względzie. Dopiero bowiem wtedy można przyjąć, że brak podstawy prawnej świadczenia stał się definitywny (na pewne podobieństwo przypadku do *condictio causa finita*), a strony mogły zażądać skutecznie zwrotu nienależnego świadczenia (por. art. 120 § 1 zd. 1 k.c.). (Uchwała Sądu Najwyższego z dnia 16 lutego 2021 r., III CZP 11/20)

Wobec powyższego nie sposób uznać roszczenia powodów za przedawnione.

O odsetkach od kwoty zasądzonej orzeczono na podstawie przepisu art. 481 § 1 k.c., który stanowi, że jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi.

Obowiązek zwrotu świadczenia nienależnego ma charakter zobowiązania bezterminowego, wobec tego zwrot powinien nastąpić po wezwaniu dłużnika , gdyż zgodnie z art. 455 k.c. jeżeli termin spełnienia świadczenia nie jest oznaczony ani nie wynika z właściwości zobowiązania, świadczenie powinno być spełnione niezwłocznie po wezwaniu dłużnika do wykonania.

Jakkolwiek powodowie przed wytoczeniem powództwa złożyli pozwanemu reklamację to nie zawarli w niej wezwania do zapłaty konkretnej kwoty.

Skonkretyzowanie roszczenia miało miejsce dopiero w pozwie, w którym powodowie zawarli żądanie zasądzenia od pozwanego kwoty 95 408,00 zł. Odpis pozwu został doręczony pozwanemu w dniu 12 września 2019 r. Sąd przyjął,

że pozwany powinien w terminie 7 dni spełnić na rzecz powodów świadczenie w tym zakresie, wobec czego od dnia 20 września 2019 r. pozostaje w opóźnieniu.

Natomiast w toku postępowania pismem datowanym na dzień 9 lutego 2022 r. powodowie dokonali modyfikacji, w którym zawarli żądanie zasądzenia dalszej kwoty 14 506,02 zł. Odpis pisma został doręczony pozwanemu w dniu 11 kwietnia 2022 r. Tym samym pozwany znajduje się w opóźnieniu w zapłacie tejże kwoty od dnia 12 kwietnia 2022 r.

W związku z tym oddaleniu podlegało powództwo w zakresie części dotyczącej odsetek.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 zd. 1 k.p.c., zgodnie z którym w razie częściowego tylko uwzględnienia żądań koszty będą wzajemnie zniesione lub stosunkowo rozdzielone.

Jednocześnie Sąd na podstawie art. 113 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych z dnia 28 lipca 2005 r. (Dz.U. Nr 167, poz. 1398) obciążył strony postępowania nieuiszczonymi kosztami sądowymi, a szczegółowe wyliczenie zgodnie z art. 108 § 1 k.p.c. Sąd pozostawił referendarzowi sądowemu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd orzekł jak w sentencji.

(...)

(...)